

Føroya SÖSIAL-DEMOKRATUR

Blaðstjóri
VILLI SÖRENSEN
tlf. 2172
Postbox 76

Prent:
A. ØSTER

Planökonomi

Plánloysi er ofta skilaloysi. Skilaloysið og ólagið kring heiminn og ikki minst í Føroyum stavar frá og botnar í plánloysinum í framleiðsluni. Hitt ræðuligasta av øllum ræðuligum, ið raka kann mannaættina, arbeiðsloysi, fór sum ein kreftskæði kring allan heiminn undan seinasta heimsbardaga. Eisini aftaná bardagan hevur almikið arbeiðsloysi verið í mongum londum — eina mest í Føroyum. Miljónherar í teimum ymsku stóru londunum, hundradtúsindtal í teimum smærru londunum knógvaðust til jarðar av arbeiðsloysisins forbannili, tindust í svongd, hálv- og heilnaki og heimleys.

Hetta óskil. Hetta ólag. Hetta ókristi liga hjartalaloysið, hin versta fruktin av plánloysinum, ræðast menn at koma aftur í.

Ti hugsa menn allastaðni um, hvussu teir skulu stjórna landi og fólki fyrri at sleppa undan hesum óskili, ólagi og hjartalaloysi. Hvussu ið teir kunnu rýma frá tí ræðuliga og ómenniskjaliga kapitalistiska stýrslagnum.

Allastaðni rópa menn deyðsdóm yvir ta gomlu verðina, ið setti órætt í staðin fyrri rætt, harðskap og valdstöku í staðin fyrri rættvísni og menniskjaligheit.

Eitt av tí, ið menn tala mikið um, er tí at skapa ikki bert tað einstaka landið, men allan heiminn plánökonomiskt.

At skapa eitt land plánökonomiskt vil siga, at stýrið í landinum ansar eftir, at framleiðslukeldurarnar og virðini verða so umsitin, at teir ymsu framleiðslutættirnir og tey ymsu virðini verða at kunna geva tað, ið fólkinum tørvar, og í einum tilfelli skili, at nóg mikið verður av øllum til øll, og at javnvág verður millum nýtsluna, brúkið og framleiðsluna.

Fyrr enn vit eru komnir so langt at plánloysi og skilaloysi eru skúgvandi til viks, og hesar okkurbyrdarnar ikki meira tyngja og trýsta móðdar heirdar, verða vit aldri at skapa ta trygd og ta vissu millum manna, ið má tí fyrri at samfelagið kann hvíla á einum hollum grundarlag. — Sum nú er, riillar alt; trot og saknur gera seg galdandi allastaðni. Tað er eingin javnvág millum framleiðsluna og nýtsluna, millum arbeiðið og úrtøkuna.

Einans ein plánökonomisk samskipan av okkara framleiðslukeldum og landsvirðum kann loysa hin brennandi og átrokandi spurningin: at skapa livilig kor fyrri alt landsins fólki.

Higartil hevur einsamallur javnaðarpolitikkurin miðað ímóti hesum, men óivað verða tað fleiri og fleiri, ið koma til hesa áðanann; tí einans á henda hátt verða vit at vinna á tí plánloysi, tí skilaloysi og teimum trupuleikum ið eru við at kollrenna og taka livsmargina frá okkara samfelagi, frá okkara fólki.

Samvirkandi donsku listafelögin hava valt lektor William C. Færing, Holbæk, til formaðs.

Kend listarfólk í K.F.U.M.

Hin kendi violinlistamaðurin Emil Telmánye við konu og báðum døtrum sínum er á vitjunarferð her í Føroyum. Tey komu mánadagin og fara niður aftur 4. juni.

Emil Telmánye er føddur í Ungarn, longu í 1911 bert 19 ára gamalur spældi hann í Berlin, har hansara listarevni hugtók teir vandu áhoyrarnar.

Síðani tá hevur Telmánye ferðast Európa runt. Í 1919 búsettist hann í Danmark.

Hesi seinru árinu hevur so kona hansara ferðast við og gleitt áhoyrarnar við sínum vakra undirspæli og harumframt eisini spelt á violin.

Nú eru so døtur hansara komnar við Ilona, ið er 16 ár og Mihalyka, ið er 15 ár. Síðan tær vóru 5—6 ár hava tær fingist við at spælt, og hava tær longu verið í fremmandum londum, har tær hava verið væl fagnaðar.

Tað Telmánye er eina best kendur fyrri, er hansara spæl av lögnum hjá Bach. Fyri at kunna spæla Bach mugu instr. vera nakað tey somu sum í Bachs dögum um ár 1700. Her er tað violinbogi, ið umræður.

Tá Bach var deyður, varð tónleikur hansara mest sum gloymdur og ikki uppfærtur fyrr enn fyrri 100 árum síðani. Menn fingi tí ikki tað rætta ljóðið fram. Komu menn tá eftir, at bogin var broyttur í hesum millumbili. Innan hetta ókið er tað, at Telmánye er vorðin best kendur. Ungur dani hevur her eftir hansara ávísan gjørt boga, ið nevnist »Vega Bach bogie».

Tað fyrsta kvöldið læt Telmánye áhoyrarnar »hoyra munin».

Tvey kvöld hava konsertir verið í K. F. U. M. fyrri fullum húsi. I. kvöldið vóru tað hjúmini, ið gleddu áhoyrarnar við Bach, Händel, Beethoven o. ø. Seinna kvöldið var tað kvartetin við Mozart og Beethoven.

Ikki er lætt hjá einum og hvørjum at geva ummæli av hesum, men tey fólk, ið hava skil á tilfelli sáta tað vera nakað av tí allarbesta tey hava hoyrt.

Aftur koma tey til Havnar 2. og 3. juni og hava konsert í sama hól.

Stovugildi á Føroya Fólkaháskúla

Dýra biðjudagskvöld var á Føroya Fólkaháskúlan hildið stovugildi og nýggja húsinu vígd. Marius Johannesen, skúlastjóri, flutti fram vígslurðuna, nam við arbeiði skúlans og sögu, og takkaði teimum mongu, ið høvdu dugnað skúlanum, soleiðis at teir nú høvdu betri og meira nýmótans rúm.

— Hesi nýggju húsinu rúma 16 næmingum í 8 nossligum tveggjamanna kømrum. Har er rúmligur køkur við øllum hentleikum og stór matarhóll, ið eisini kann nýtast sum fundar- og veitsluhóli. Har er hita- og kaltvatsnveitingar um alla lonina. Húsinu eru stór 12×25 alin, men væl prýðiligar innan enn uttan. Byggikostnaðurin er um 100.000 kr. — Hetta er eitt stórt stig frameftir í arbeiði skúlans til at veita næmingunum betri og hugnaligari rúm.

I stovugildinum var ymist havt á orði og røðurnar vóru nógvar og góðar. Allir vóru teir á einum máli um, at ongantíð var so neyðugt at stimbra og menna ungdomin til at kenna sjálvan seg og sína sögu sum beint nú.

Lítur er tjóðin og skal hon ikki glatast, mugu vit búgva okkum út og menna okkum soleiðis, at vit gerast sjálvbjargin og fór fyrri at taka ímóti

øllum tí nýggja sum kemur inn á okkum.

Verði Háskúlanum framvegis lagað at vera ungdominum — framtíðini — hjálpin og leiðbeinandi.

kg.

Vestan úr Vágum

Miðvági 19/5.

Her hendi syrgilig vanlukka 6 í h. 7 ára gamal smádrongur dat oman og druknaði. Hvussu hesin sorgartilburður fór fram er ikki lætt at siga. Tveir smádreingir vóru hjástaddir. Ikki fyrr enn fleiri tímar aftaná hendingin var farin fram og mamman at dreinginum var farin at leita, sögdu teir hvussu vorðið var. Farið varð at leita við bát. Drongurin var funnin, men deyður. Hetta vóru hör boð fyrri mammuna. Pápin — Bernhard Johannesen — og ein annar sonur eru til skips.

15. í h. lembdi ein sær hjá J. P. Frederiksen 3 lomb, men so illa gekk til, at tey tvey doyðu beinan vegin. Hetta var harmuligt, tá ið tað er so sjáldan ein frættir frá trilembum.

Her í bygðini verður nógvt tosað manna millum um ovurstór krøv, heilt uppí 1000 kr., ið koma frá Føroya vanlukkutrygging bert fyrri ein mann. Tað tykist øllum ófatuligt, at maður skal kunna skylda heilar 1000 kr. bert í tryggingargjaldi.

Arbeiði er einki, og afturkomnir fiskimenn fáa ikki eina daglön.

Vegurin millum Sandavág og Vatnsøyrar er nú vorðin so ringur, at tað neyvan verður leingi til bilstjórnarnir fara at nokta at koyra.

Eplini eru øll komnir í jörðina, og menn eru farnir at skera torv. Útróður er eingin, men úr Sörvági frættist, at bátarnir fáa væl av fiski.

Tiðindamaður.

»Mest tá ið vit vóru veikir . . .«

11. mai röðu síni segði Konrad Nordahl, frm. í norska »Landsorganisations» m. a.:

»Vit streikaðu mest, tá ið feløg okkara vóru veik, høvdu fáar limir og lítið av peningi. Nú eru vit komnir hagar til, at vit hava sterk feløg, fleiri limir enn nakrantíð áður og meira pening. Henda gongdin hevur lagt grundarlag fyrri friðaligum uppgerðum. Sterka stóða okkara ger, at vit hava lættari við at vinna fram undir samráðingunum við mótpartin og vinna úrslit so góð sum ökonomisk gjørligt. Harvið spara vit ikki bert samfelagið, men eisini okkara limir fyrri óneyðugar missir. —

Úr Hvalba

Her er sum kunnugt kolið ein hövudsvinnuvegurin.

Serliga er henda vinna tøk um veturin, tá ið ikki er farandi til annað vinnandi arbeiði. Um summari verður ikki arbeiðið so nógvt við kolanámini, tí tá er veðrið so gott og tá hevur fólk altíð okkurt annað at takast við. Eisini verður útróðurin drivin nakað nógvt.

Mánadagin í hesi viku var ein stórus motorur úti fyrri vestan, og fekk umleið 35 centnar, og týsdagin var aftur sami bátur úti og fekk tá 66 centnar. Báturin, sum fekk hesa veiðu var deksbáturin »Johanna». Onkur instaleringur hevur eisini verið úti, og tað hevur eydnast væl.

Nýggjur stjóri er nú settur fyrri Roynds Kolasölu, eg er tað Páll Gregersen úr Gøtu, hann er settur frá 1. juni.

Tiðindamaður.

kvinnan

✱

1. Hvat innihalda fiskur?
2. Hvussu skal onnurin vera, tá ið sandköke verður bakað?
3. Uppskrift til »brownies».
4. Hvussu nógvt gr. er eitt enskt oz.?

1. Fiskur er virðismikil kostur og innihaldið í 100 g. av fiskum er: 250 mg calcium, 100 mg fosfor, 4 mg jarn. Aftrat hesum innihalda teir protein, kolhydrat og B. vitaminir. Kaloriuinnehaldið er 310.

2. Heldur lítil hitið, tá ið deiggið er feitt. Hitin 160 gr. Kökan verður sett niðarlaga í ovninum. Fyrst verður bakað við undirhita ½ tíma og seinni aftur ein ½ tíma við yvirhita.

3. Browniers: 100 g margarin, 185 g sukur, 2 tsk. vanille, 2 egg, 50 g mjöl, 1 knsp. bakipulvar, 20 g kakao og 100 g nøtukjarnir. Margarin verður brætt, sukur og egg piskað úti, eggini latin úti. Mjolið soldað við bakipulvari og kakao og varliga rørt úti deiggið. Nøturnar flusnar og latnar úti. Deiggið verður smurt útá pappirform, ið er hálva stóð av vanligari bræðpannu. Kökan bakað við lítillum hita í 20—30 min. Kökan lutast í smár fyrkantar — einar 40 av nevnda verða.

4. 1 oz er umleið 28,35 g.

Várveikleiki.

Kvinnulekni sigur, at tað eru ymskar orsøkir til vármøði hjá kvinnunum: tað eru ikki so nógvar vitaminir í kostinum, serstakliga ikki í eplunum, húsmóðurnar móða seg av reingering. Endaliga kann tað ljósa, góða veðrið virka deprimerandi. Munurin millum eins góða, troysta sinni og sóla, ið skínur frá tí bláu himnarúmdini, kann verða so stórus og vittevandi, at tað góða veðrið virkar avmergjandi.

Lærin: Ná Per, kanst tú siga mær, hvat tað er fyrri ein ágryt in sekt, ið ger, at mamma tín kann fáa sulkisokkar?

Per: Ja, — tað er pápi!

Broyting í avgreiðslutíð

Frá mikudegi 19. mai verður avgreiðslutíðin á telefonverksskrivstovu 9—12 og 13 til 15. Leygardag sum higartil 9—12.

TELEFONVERK FÖROYA LØGTINGS

NORÐOYASTEYNNAN

verður sum vanligt hildin í døgnum 29. og 30 mai við ymskum ítrótti, fólkafundi og øðrum.

Bátar, ið ynskja at luttaka í kappróðri, verða bidnir um at gera so væl at siga frá í seinasta lagi hóskvöldið til Óla Dahl, tlf. 311 ella Norðuroyastevnunevndina.

Fullfíggað stevnuskrá verður lýst seinri.

NORÐOYASTEYNNUNNDIN